

Seminarska naloga: MUZIKAL ALI MJUZIKEL

Kaj je muzikal?

Muzikal ali **mjuzikel** (angleško *musical*) je glasbeno-scensko delo severnoameriškega izvora, ki se je razvilo iz operete. Za razliko od nje ima lahkotnejšo vsebino, več govorjenih dialogov, več plesa in pevskih točk, ki temeljijo na popularni ali jazzovski glasbi.

Beseda *muzikal* je skrajšana oblika pojma *musical play* (*glasbena igra*).

Značilnosti

Za muzikal je značilna...
Vsebine zgodb so...
vzbujajoče melodije...

Zgodovina

Prvi muzikal je bil u...
bili osrednja oblika...
stoletja. Njegovo sr...

V prvi generaciji sl...

Kern in Richard Ro

židovskih emigrant...
starejših generacij,

je združena s črnsko

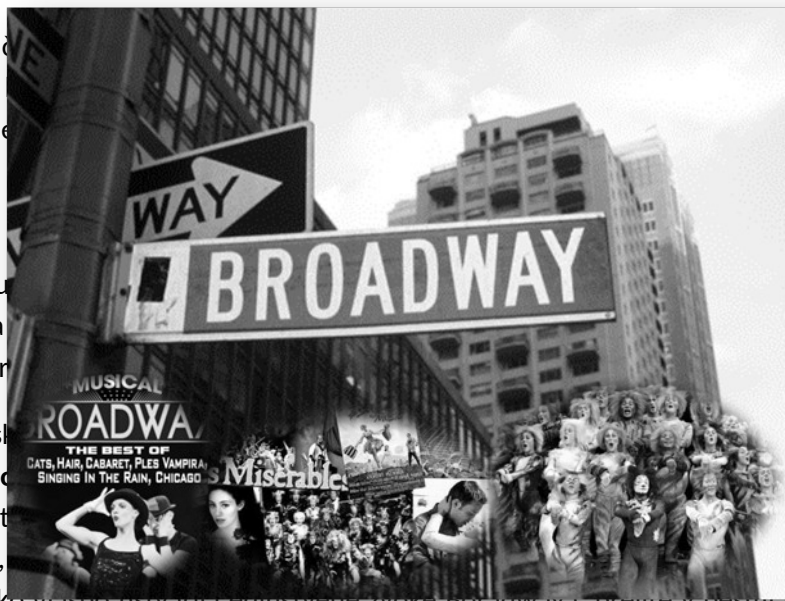
glasbo ustvarila edinstvene zvoke Broadwaya, prvine v pesmih (The Man I Love, Smoke Gets In Your Eyes...). Iz te generacije se je porodilo tisto, čemu včasih pravimo **zlata doba muzikala**, obdobje, ki ga v grobem razmejujeta muzikala Show Boat iz leta 1927 in Gipsy iz leta 1959. Oče te generacije skladateljev je bil **Jerome Kern**.

Teatraličnost in drama v glasbenem gledališču

Čeprav ni bil skladatelj (bil je pisec besedil), je **Hammerstein** v glasbeno formo vnesel teatraličnost in dramsko napetost. Njegova glasba in pesmi, običajno imenovane »točke«, skozi odrsko uprizoritev prehajajo iz ene v drugo. Tu so plesne točke, scenske točke (oprema, kostumi) in tako naprej. Songi pogosto napisani za točno določeni trenutek v predstavi. Popetrijo dogajanje, ko predstava skoraj začne izgubljati elan, razložijo zgodbo, odkrivajo neznane lastnosti likov...

Uvertura oziroma uvodni song ne predstavi le glasbenih tem, temveč, s svojim slogom izzove pričakovanja občinstva glede na vsebine predstave.

Najpomembnejša tema predstave je pogosto razkrita v tako imenovani »utopični točki«, kot na primer v **Somewhere** (West Side Story) ali **Bali Hai** (South Pacific). Vendar je ta vrsta songa lahko

odrska oprema).
proste a čustva
dobo.

9. stoletja, ko so
). in 30. letih 20.

Berlin, Jerome
ni je bilo precej
jenih skupnosti
židovske liturgije

hladnejša, če je čim temnejša, manj vesela - lep primer je **Tomorrow Belongs To Me** (Cabaret). Tu lahko opazimo, kako gledališki in dramski kontekst narekuje glasbeni stil in ne nasprotno, kot v primeru kompilacijskih muzikalov, kakršen je **Mamma Mia**.

Združevanje glasbenega, gledališkega in dramskega

Poleg tega, da so imela dela **Hammersteina** velik vpliv, je k razvoju glasbenega gledališča prispeval še nekaj pomembnega: bil je strokovni in intimni mentor Stephena Sondheima. Pogosto se govori o razvoju »integriranega muzkala«; v takšnem muzikalu songi vedno bolj postajajo del zgodbe, tako da čisto naravno vzniknejo iz dialoga oziroma iz »knjige« predstave. Musikal **Oklahoma** je navadno tisti, ki ga navajajo kot najpomembnejši mejnik. Toda Sondheim pravi, da je bil prizor **If I Loved You** v muzikalu **Carousel** pomembnejša prelomnica. Ne moremo govoriti o »točki« kot takšni, saj so govor, podatki in petje v prizoru tako prepleteni, da predstavljajo enovitno celoto, ki je ni moč razbiti na manjše delce. To je postala smer razvoja glasbenega gledališča v drugi polovici prejšnjega stoletja. Partitura ni bila več integrirana v knjigo predstave-**partitura je postala predstava**.

Sondheim je razvil obliko muzikala, v katerem so bile melodične teme ne le razbite in ločene znotraj posameznih prizorov, ampak so se po drobcih pojavljale skozi celotno dejanje ali predstavo.

Andrew Loyd Webber je iskal in odkrival nov zvok, tako kot pred njim Kern. Tokrat je to bil rock in ne blues. Loyd Webbrova dela ohranjajo to mešanico stilov, v kateri si elementi vodilne rockovske pesmi delijo oder z očarljivo lirično balado.

V zadnjem obdobju so muzikali, kot so **Cabaret in Chicago** - oba sta napisala Kander in Ebb, ter **Company in Assassins** (oba Sondheim) prispeli tako daleč, da so like, situacije in teme svojih zgodb spremenili v posamezne točke »petja in plesa«, v formo gledališke revije, kjer je prav odrska uprizoritev postala glavno sredstvo izražanja namena in pomena predstave. Takšne predstave so napisane iz izrazito gledališke perspektive, toda - kot se je izrazil Sondheim - najpomembnejša lekcija iz pisanja za glasbeno gledališče je »**pisati s sedeža v prvi vrsti parterja**«.

ČASOVNA PREGLEDNICA

- **1858** Uprizorjena je prva velika opereta *Orfej v podzemlju*
- **1895** V Parizu prvič javno predvajajo film
- **1906** V Ameriki prenašajo prvo radijsko oddajo
- **1914** Izbruh prve svetovne vojne
- **1927** Prvič je uprizorjena *Ladja zabave*
- **1929** Zlom borze na Wall Streetu
- **1939** Začetek druge svetovne vojne
- **1943** Richard Rodgers in Oscar Hammersterin napišeta *Oklahoma*
- **1952** Napisan je muzikal *Ples v dežju*
- **1957** Stephen Sondheim se prvič pojavi na Broadwayu kot liberist za *Zgodbo z Zahodne strani*
- **1968** Nastane prvi rockovski muzikal *Lasje*

1986 V Londonu se na odru pojavi *Fantom iz opere*

1996 *Cats* Andrewa Lloyd Webbra postane muzikal, ki ga na Broadwayu in v Londonu najdlje nepretrgoma igrajo

Vodilni ustvarjalci muziklov:

- Jerome Kern (Ladja zabave)
- Rodgers&Hammerstein (Oklahoma)
- Irving Berlin (jazz dobi pomembno mesto v muzikalih, napisal je besedila za mnoge uspešnice)
- George Gershwin
- Kander&Ebb (Kabaret in Chicago)
- Lerner&Loewe
- Frank Loeser
- Boublil&Schönberg
- Stephen Sondheim
- Andrew Loyd Webber (Fantom iz opere, Starlight Express, Cats)

WE WILL ROCK YOU

ZGODBA Z ZAHODNE STRANI

Leta 1957 je *Zgodba z Zahodne strani* sijajno posodobila gledališče. Shakespearova klasična ljubezenska zgodba *Romea in Julije* se v muzikalu preseli na newyorške ulice, kjer vlada nasilje. Zamisel režiserja in koreografa Jeromea Robbinsa je bila izvirna, toda kot pri vseh velikih muzikalih je bil končni izdelek odvisen od uspešnega skupinskega dela. Kombinacija talentov pisatelja Arthurja Laurentsa, skladatelja Leonarda Bernsteina, librerista Stephena Sondaime in Robbinsa samega se je izkazala za zmagovito.

Štiri leta po premieri na Broadwayu so po *Zgodbi z zahodne strani* posneli odličen film, ki je prejel dva oskarja. Zaradi prikazovanja predsodkov, strasti in spopadov med tolpami sta tako televizijska kot odrska različica predstave še vedno enako zanimivi za gledalce kot kdaj koli prej.

Pisatelj Arthur Laurents je spor med Montegi in Capuleti, ki ga je dramatiziral Shakespeare, nadomestil s sporom med uličnima tolpama, Reaktivci (Jets) in Morskimi psi (Sharks). Nekdanji član Reaktivcev Tony se zaljubi v Mario. Njen brat Bernardo zabode Riffa, vodjo naspornikov. Nato Tony zabode Bernarda. *Zgodba z Zahodne strani* se tragično konča, ko Tony izdihne v Marijinih rokah za posledicami strelav.

O filmu

Posnet je bil leta 1961, scenarij sta napisala Arthur Laurents in Ernest Lehman. Besedlo (libreto) pa Stephen Sondheim. Glasba – Leonard Bernstein, režiser in koreograf pa Jerome Robbins, producent Robert Wise.

Vloge:

- Maria - Natalie Wood
- Tony - Richard Beymer
- Anita - Rita Moreno
- Riff - Russ Tamblyn
- Bernardo - George Chakiris